

CANADA.

THE SWEDISH WEEKLY.

ÅRG. X - N:R 43

WINNIPEG, MAN., 23 OCTOBER 1902.

LÖP. N:R 54

Kernmjölkens värde som människoföda.

För Canada.

Under det halva år jag nu uppehållit mig uti västra Canada, har jag erfarit den allmänna meningens, att kernmjölkens värde som näringsämne för människan. Att detta är ett stort misstag, ville jag söka visa genom den erfarenhet jag erhållit under min studietid uti Danmark för någon tid sedan.

De danska mejerierna mottaga dagligen omkr. 50 mill. kg. söt mjölk, hvaraf erhålles 200,000 kg. smör och fäs öfver 500,000 kg. kernmjölk. Blott en mycket ringa del af denna användes till ostberedning, större delen utfordras till svinen och blott en obetydlig del förtäres som människoföda och beräknas dess värde i detta fall till 1½ öre pr. kg. Kernmjölk och den pasteuriserade skummjölken äro emellertid de billigaste och mest närande drycker för människan, vida billigare och nyttigare än öl o. d.

Till människans näring fordras agghvite ämnen, socker och fett. En vuxen man, som arbetar, bör dagligen få 125-160 gr. agghvite ämnen, 60-100 gr. fett och 450-550 gr. socker för att uppehålla sin kropp och bevara sin arbetskraft. I dagligt tal skiljer man mellan mat och dryck. Det råa ägget är flytande, vid kokning blir det fast, dock utan att dess näringsvärde blir högre. Om man räknar näringsvärdet af agghvite till 5 gånger och fett till 3 gånger värdet af socker eller stärkelse och om man betecknar 1 gr. socker som enhet för näringsvärdet, se vi, att i

	Pr. kg.	närings- enhet.
söt mjölk	12 öre fäs	27 för 1 öre
ägg	100 "	12 "
kött	100 "	10 "
smör	200 "	12 "
skrämmj. ost	50 "	45 "
separerad mjölk	4 "	55 "
kernmjölk	4 "	50 "

3 liter god kernmjölk är lika närande som ½ kg. kött eller 4 hönsägg. De, som ej ha råd att äta 2 ägg om dagen, kunna få lika mycken näring genom att dricka en half liter kernmjölk. Om man vill föredraga skummjölk eller kernmjölk är en smaksak, de flesta bli trötta på att dricka separerad mjölk, medan kernmjölken är mildt sylrig och ostämnet i densamma flut fördelat, så att det lättare kan smältas. Af denna sylriga egenskap är kernmjölken synnerligen laskande under den heta årstiden.

Många finnes, hvilka aldrig smakat ren och väl behandlad kernmjölk. Om de visste hvilken välsmakande dryck och billig föda de dagligen kunde erhålla från mejeriet, skulle de säkerligen afstå från en del af de värdelösa dryckesvarorna. Kaffe innehåller ej mera näring än den gräde det socker som användes till det samma, och öl innehåller så litet näring, att det som näringsämne är betydligt dyrare än kyckling. Landtmanen förundrar sig öfver, att man för 100 år sedan

vid pressningen af raps och linfrö blott behöll oljan och brände upp kokorna; men detta är icke mera felaktigt än att man gifver svinen all kernmjölk och själf dricker kaffe, öl, sodavatten, whiskey och dylikt.

Yngve Husen.
Agronom.

Canada-nyheter.

Inbrottsstjufvar karivade åt sig juveler, värda \$20,000, härom natten i ett Toronto hem.

Prohibitionskampanjen i Ontario börjar blifva varm. Slaget skall, som bekant, stånda den 4 december. Religiösa samfundens tidsningsorgan synas vara enhälliga i favör af billen.

Stora pappersverk bygges vid Sturgeon Falls, Ont. En million dollars hafva redan användts, och ytterligare två millioner skola nedläggas. Dessa fabriker äro afsedda att tillfå på den engelska marknaden.

New Foundland säges hafva afslutat ett mycket fördelaktigt handelsfördrag med Förenta Staterna, hvarigenom öns produkter skola tullfritt införas till Förenta Staterna. Helt naturligt väntas att Canada skall motsätta sig ett dylikt fördrag, som är afvoigt mot Canadas handelsintressen.

Ett cementbolag har inkorporerats med en million dollars aktiekapital. Det skall tillvärka cement inom provinsen.

Olyckor med skjutvapen A. Roy blef i måndags ögonblickligen dödad. Han skulle taga bussen ur vagnen, då skottet brann af och träffade honom midt i hjärtat, så att döden följde ögonblickligen.

Boerdelegater besöka för närvarande Canada och hafva blifvit mycket uppmärksammade från myndigheternas sida. Hon. Mr. Fisher, åkerbruksminister i Ottawa, gaf härom dagen middag för dem. Regeringen synes önska några af de handfasta boerna till Canada.

Hvetemarknaden. Priset på No. 1 Hard håller i sig och betalas med 72 cents i Fort William. I staden bjudes 62 å 63 cts.

300 vagnar anlända dagligen till Fort William, och det klagas öfver, att det ej finnes nog med båtar att utskeppa hvetet. Hvilka dimensioner hvetetraffiken tagit, kan man förstå, att tills dato har 6½ million bushels mottagits där hvilket är mer än dubbelt för samma tid förliden höst.

Ute på landet börjar det blifva allt knappare för farmarna att få vagnar. Vjd flera stationer ligger hvetet uppladt på perongerna. Det är underligt, att farmarna ej bygga magasiner att förvara sina skördar, utan skola vara helt och hållet beronde af elevators- och järnvagsbolag.

VI ÖNSKA

"CANADA"

spridd till alla skandinaviska hem i Canada. Det är den enda skandinaviska veckotidningen i nordvästern samt skall städes tjana som våra landsmans-organ och samhällningslänk. I tusental hafva skandinaver i år invandrat i Canada och vi tänka att en stor del af dessa villja lära känna och prenumerera på tidningen. Vi skola därför sända "Canada" till årets slut till hvilken adress som helst inom Canada eller U. S. A. för

25 CENT.

Prenumerera. Våra gamla läsare bedjas göra sitt bästa med att hjälpa till vid tidningens spridning. Skynda på att prenumerera.

Svär olycka.

Tacksägelse dagen inträffade här i staden en sorglig olyckshändelse, hvarvid en skandinav fick sätta lifvet till och en annan skadades svårt. Olyckan inträffade tidigt på morgonen i den under byggnad varande elevatoren vid Ogilvies hafrekvarn. Tveende nykomne norskar T. Braath och Martin Dahl, hvilka ett par dagar förut erhållit arbete å byggnaden voro sysselsatta öfverst på tinnarne. Då de skulle ändra ställningen, hade denna gjorts af så dåligt virke, att en tvärså brast och båda två störtade ned och hamnade på den underliggande vännigen, 40 fot nedanför. De grovta gängplankorna följde efter och en träffade Braath med hela sin tyngd i bröstet, så att han blef så svårt skadad, att han på kvalfen samma dag afled. Dahl blef också illa skadad genom fallet, men befinner sig utom all fara, och torde ej få några vidare men efter fallet.

Angående skulden till olyckan, anses den ligga hos de förolyckade själva enär de valt för useit virke att bygga ställning af, och lär hafva blifvit tillsagda darom.

De båda norskarne voro helt unga män och nyligen anlända hit från Trondhjemstrakten. Dahl var gift och efterlämnar hustru i gamla landet.

Den förolyckade begravdes i lördags och förrättades jordfastningen af pastor Johnson vid baptistkyrkan.

Canada kommer att blifva ordentligt representeradt på utställningen i St. Louis 1904. Egen paviljong kommer att uppföras.

Canadian Northern's första tåg till Edmonton anlände i måndags e. m. från Strathcona. Med anledning af denna händelse fingo skolbarnen en fri resa på tåget.

Mr Israel Tarte inlämnade sin resignation till premiär Laurier i måndags på dennes uppfordran. När en minister i strid mot konstitution och häftvunna principer och utan ansvar för sin ställning inom regeringen och mot sin chef och sina kolleger, börjar egenmäktigt advocera programfrågor, har han förverkat sin plats. Men när Mr Tarte i somras lofvade bort millioners dollars till hvarje småstad han besökte hvarför kunde han ej lofva högre tullar till fabrikanterna, när han var tillsammans med dem, och visste att de skulle applådera honom. Att vänta tills statschefen kom hem, så att regeringen kunde få yttra sig i saken, ansåg sig Mr Tarte i sin uppblåsthet i stånd att kunna sätta sig öfver. Antagligen kommer han att återgå till det protektionistiska partiet, som han tillhörde ända till 1892, då han öfvergick till Mr Laurier.

Anthracite kol har påträffats i Ontario, vid Chelmsford, ej långt från Sudbury. En tysk geolog har afgifvit den förklaringen. Skiffer, som man funnit där, tyder på, att dengenologiska formationen är densamma som för kolfälten i Pennsylvania. Fyndet kommer att genast bearbetas.

Nordbor i Canada.

Fleming den 20 oktober 1902. Ärgde redaktion.

Ännu hafva vi utmärkt vacker väderlek. Tröskningen pågår i full fart, afkastningen är emellan 20 å 30 bushels hvete pracre, allt af bästa kvalite eller nr 1 hard.

Vår nya järnväg är nu lagd öfver 20 mil, vi ha nu flere tåg på den hvarje dag. Några elevatorer blir nog ej byggda vid stationerna i år, på grund af den sena årstiden. Vi hafva nu fått en ny orgel i vår kyrka, hvilken bidrager till att höja gudstjänstens högtidlighet. I går, den 19, hade vi den första begravningen vid vår kyrka, då en dotter till makarne A. Johnson nedmyllades i den stilla jordens sköte. Barnet var två år och några dagar gammalt. Mycket folk hade samlats vid kyrkan. Pastor A. Leistman förrättade jordfastningen, samt höll en utmärkt likpredikan på engelska. J. A. Linner uppläste på svenska några bibelverser, samt öfversatte en del af pastor Leismans tal. Söndagen den 2 november blifver en skörde-tacksägelsefest i kyrkan, då sång, predikan m. m. förekommer. Någon dag i början af nästa månad kommer syföreningen att hafva fest samt auktion. Bland många saker som kommer att säljas vill jag nämna ett täcked med hundrats olika namnteckningar på. O. Johnson har köpt en ny orgel, hvilken nog kommer att glädja hemmet under de långa vinterkvallarne.

Gust. Stenström är återkommen från N. Dakota, hvarest han vistats under harvest och tröskten. Några svenskar från Perceval och Nya Stockholm arbeta här i tröskken. Hoppas gamlingen Bore lä-

ter oss ännu några veckor vanta på honom.

Hälsningar till red. samt tidningens läsare från

Vän i Viken.

Scandinavia. Mr. B. Davis & Hanna Sejlund, har genom hymmens band förenat sina öden.

Ramgren & Petterson har köpt sig ett nytt ångtröskverk med hvilket de nu operera i bygden.

Vägen mellan kolonien och Minnedosa, är i år det bästa den någonsin varit; den är hård och jämn som en asfaltbelagd gata.

Edvin Åman, yngste son till mr. L. Åman, hvilken för en tid sedan föll från ett staket och bröt af ena armen, har nu under dr. Rochs behandling blifvit fullt återställt.

Winnipeg okt. 20, 1902.

Herr redaktör.

Uti eder lärade tidning af 2 okt. förekom en skrifvelse af O. B. som svar till M. P. Peterson med anledning af hans skrifvelse rörande C. O. H:s missionsföredrag. O. B. säger att om det ej varit för en "osanning" som M. P. P. hade skrivit med afseende på O. W. Bengtsons rättelse rörande hvar Baptistkyrkan låg, i Norman eller Rat Portage, så skulle ej O. B. hafva tagit till pennan. Tillåt oss herr redaktör, helt enkelt säga, att osanningen är dock icke på M. P. P:s sida, ty vi fro vittnen till att O. W. B. rattade Hofstrand. Det synes oss att i all rättvisa till M. P. P. vara värdt att intyga detta med våra namn, J. Jacobsen. P. B. Anderson. A. Hallonqvist. B. C. Johnson. John Anderson. Aug. Stiller.

Utlandskanyheter.

Förenta Staterna. New York Yachtklubb har emottagit en ny utmaning från Sir Lipton om Amerika pokalen. Engelsmannens nybyggda båt beräknas 15 minuter snabbare än Shamrock II.

Kolarbetarnes fackföreningar hafva enhälligt antagit president Roosevelts förslag om skiljedom. Arbetarne strömma nu tillbaka till sina arbetsplatser och gruudriften väntas vara i full gång i dag.

England. Från Arabien meddelas, att en engelsk styrka, utsänd mot Mad Mullah, i Somalialand haft en olycklig träffning med fienden. Förstärkning afsändes genast från Indien.

— Ett rykte säger att portugisiska Östafrika kommer att afträdas till England.

— Förhållandena mellan England och Venezuela hafva blifvit så tillspetsade, att den krigiska republiken snart kommer i krakel igen med John Bull.

Sydamerika. Från Venezuela meddelas att en sju dagars strid har pågått mellan regeringstrupperna och revolutionsmännen. Dessa senare utgjorde 9000 man och blefvo till slut slagna på flykten. De döda och sårade uppgå till 3,000. Olidlig värme rådde under slaget. Om upproret härmed är kvävt är ej godt att säga.